

SZÍNREVITEL

A Pál utcai fiúk a Vígszínházban

Tavaly mutatták be a Vígszínházban Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk regényének zenés színpadi változatát. A regény szereplőit, helyszíneit és szellemét hűen bemutató darab színpadra állítása számos egyedi műszaki probléma megoldását kívánta. Az alkotókkal mindenben együttműködő műszaki csapat sikeres megoldásai nagymértékben hozzájárultak az előadás sikeréhez.

Marton László, a Vígszínház főrendezője kiváló alkotógárdát (Dés László, Geszti Péter, Grecsó Krisztián) segítségül hívva rendezte meg 2016 tavaszán Molnár Ferenc: *A Pál utcai fiúk* című világhírű regénye nyomán a mai magyarországi színházi élet egyik legsikeresebb zenés darabját. Marton tanár úr a darab tökéletes dramaturgiájú színpadra viteléhez szükséges vízióival nem kis kihívás elé állította a darab közreműködőit, Khell Csörsz díszlettervezőt, Krisztiáni István szcenikust, valamint a többi munkatársat, akik közös munkájával válhatott ekkora sikeré ez a zenés darab.

A csiki-csuki iskolapadok

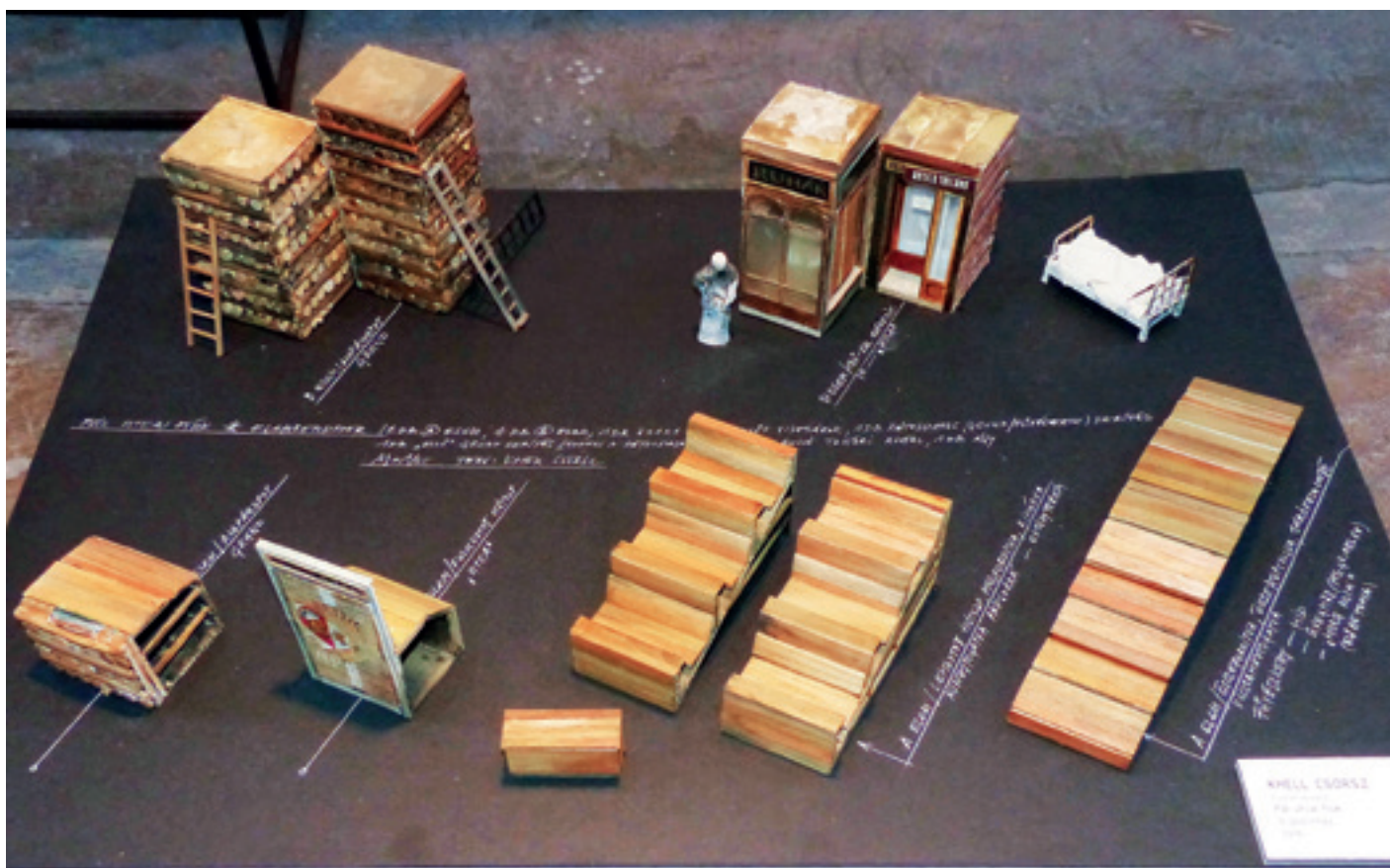
A játék egyik hangsúlyos helyszíne az iskola osztályterme. Az egyik legkomolyabb műszaki kihívást az a szétnyitható és összecukható iskolapad jelentette, mely központi díszletelemként szinte valamennyi jelenetben, változatos alakban tűnik fel a színpadon: hol iskolapadot formál, hol pedig kinyitott állapotában egy hidat. Mivel ezt a díszletelemet színészek mozgatják, ezért a kezelése egyszerű és üzembiztos kellett legyen, nem akadhat, nem szorulhat. A feladat megoldására az Animative Kft. kiváló mérnökcsapata lett felkérve, akik a szcenikai

FOTÓK: VÍGSZÍNHÁZ - GORDON ESZTER

► A padokból összerakott híd emelése a próbán

igényekhez alkalmazkodva több szükséges változtatás után alkalmassá tették a szerkezetet arra, hogy egyidejűleg 700 kg-os terhelésre méretezve több színész tartózkodhasson, meneteljen rajta, emelőszemek segítségével magasba emelhető legyen, és a különböző állapotában mindig máshol megjelenő erőket a merevítő szerkezete elbírja. Mindemellett fontos, hogy a szerkezetet a színészek tudják kinyitni, becsukni és rögzíteni. A díszletelem magas igénybevétele miatt komolyabb és rendszeres karbantartást igényel. A kivitelező cég rendszeresen felülvizsgálja a teljes szerkezet minden elemét, he-

► Khell Csörsz díszletterv-makettja

FOTÓ: IZS

► Az iskolapad átváltozásai: összezsukva, farakás, utca...

A fűvészkerti tó

A Pál utcai fiúk Fűvészkertben történő vizes jeleneteihez, köztük a történet legdrámaibb jelenetéhez – amikor a kis Nemeceket Áts Feriék megfürösztik – a fürdés helyszínéül szolgáló

→ gesztési varratait, rögzítési pontjait, valamint a szerkezet akusztikai tulajdonságait az ütközési pontoknál, emellett terheléspróbát is végez.

medence került beépítésre az előszínpadon. A Fűvészkert kis szigetét körülvevő tó, azaz az azt helyettesítő medence mindenképp a rendezői koncepció része kellett hogy legyen. Ezért a figyelmünk középpontjába került az a

► Két padból összeállított híd szerkezet

► A Pál utcai fiúk az iskolapadban

► A fűvészkerti tó tükröződő képe

nem elhanyagolható tény, hogy az előszínpadi süllyedő pódiumokra terhelt medencébe és az alsógépészet közvetlen környezetébe több mint 4 m^3 vizet kell előadásenként tölteni. A megfelelő minőségű medence legyártatása, valamint a nagy mennyiségű és a kifröcskölt víz kezelésére kellett kidolgozni a legbiztonságosabb megoldást.

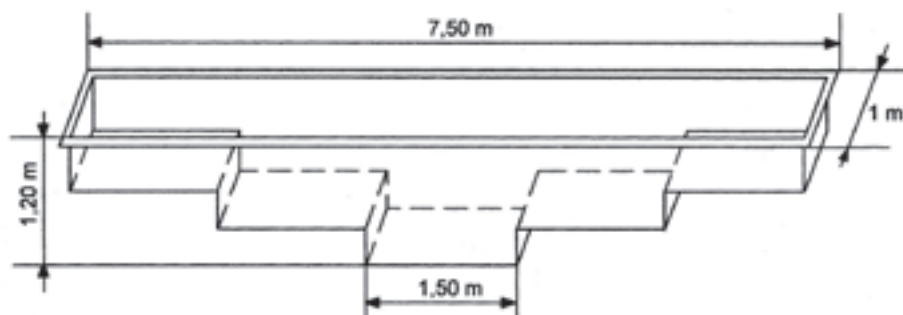

FOTÓK: VÍGSZÍNHÁZ – GORDON ESZTER

► A megfűrösztött Nemecek

A medence egy változó mélységű, teljesen egyedi, az előszínpadi süllyedő pódiumok közül 5 db pódium lépcsőzetesen süllyesztett, V alakot formázó pozícióját követő tartály, amely 7,5 m hosszú, 1 m széles, és a legmélyebb pontján 1,2 m mély. A medencét egy egyedi medencék és tartályok gyártására szakosodott magyarországi cég, a Türk-műanyag Bt. készítette el a megadott paraméterek alapján. A medence palástja és fenéke sík, 6 mm vastagságú PE lapokból van összehegesztve, mely nyomáspróba után TÜV minőségi bizonyítvánnyal került leszállításra. Mivel a tartály a benne lévő víz tömegével a legmélyebb részen nagyobb terhelést jelent, mint a színpadra megengedett 500 kg/m^2 terhelhetőség, így az egyenletes teherelosztás miatt, valamint a könnyebb szállíthatóság és beépítés érdekében egy vaskeretbe kerül behelyezésre.

A nagy mennyiségű kifröcskölődő víz kezelésére a Vígszínház csapatába újonnan belépő főgépész, Erdélyi József javasolt és dolgozott ki →

► Medencerajz

→ egy olyan ötletes megoldást, amit azóta más víz-es előadásban is tudtunk hasznosítani: a színpadra lefektettünk egy, az előszínpad félkörívét követő, egyedi méretű és alakú fekete PVC fólia, mely a színpad lejtését kihasználva a színpad mellvédjénél egy, szintén a fóliából visszahajtott lejtős kialakítású vályúba gyűjti a vizet, ennek legmélyebb pontján egy kifolyócsont található. A fóliát a Ponyvamester Kft. munkatársai készítették el, anyaga 620 g/m² lágy PVC, textilerősítéssel, így könnyen összehajtható és tárolható.

Szintén gépészeti feladatot jelentett a megfelelő tömlők méretezése, amellyel megvalósulhat a medence feltöltése 35–37 °C-os hőmérsékletű kevert vízzel, valamint biztosítható velük a megfelelő üritési sebesség, és ezáltal az előadás díszleteinek bontási folyamata is felgyorsul. A Vígszínház 23 éves FÉG kazánjai, ha nem is jó határfokon, de legalább üzembiztosan működnek és állítják elő a szükséges melegvíz-mennyiséget, így a medence feltöltése nagyjából 40 percet, a leürítése pedig 30 percet vesz igénybe. A töltéshez a hideg- és melegvíz-vezetékre épített keverőszakaszon a szakasz előtti golyós csapok beállításával állítható elő a kívánt hőfokú víz. A beszerelt vízóra segítségével a vízmennyiség mérhető és beállítható.

Mivel ekkora mennyiségű víz elvezetése meghaladta az alsó színpadi (nagyjából 150 literes) vízgyűjtő akna és a benne lévő zomszivatvány kapacitását, ezért azt kibővítettük egy nagyobb teljesítményű szivattyúval, valamint egy olyan vezérléssel, ami a kétszivattyús rendszert vészüzem módban – azaz bármelyik szivattyú meghibásodásakor – is képes automatikusan kapcsolni.

Vízálló mikroportok

A fűvészkerti vizes jelenetek egy további érdekes, nálunk korábban még nem próbált technikai megoldást kívántak: a medencébe merülő színészek mikroportos hangosítását a vízbe merüléssel egyidejűleg is biztosítani kellett, ugyanis a vízből felbukva azonnal indulnak a betétdalok, és a rendezői koncepció szerint nem lett volna elfogadható, hogy a vízbe merülése után takarásba menjenek a szereplők a mikroportjukért.

A Vígszínház hangtárvezetője, Pásztor Géza és a hangtár egész csapata teljes erőbedobással kutatta a megoldási lehetőségeket. Végül a mikroportadó víz elleni védelmének ötletét az egészségügyi inzulinpumpa fürdőztetésének technikája, valamint pár interneten fellelhető videó adta, így egy létező, más területen is

► A mikroport vízálló tokja

használt technológiát és annak elérhető eszközeit hívtuk segítségül. Ennek a védőtoknak a szájánál a kábelkivezetés megoldható, és egy biztonságos dupla zár garantálja, hogy a tokba ne jusson a víz.

A vízbe merülés után is működő hangosítást egy másik fontos elem, az e célra kifejlesztett Point Source Audio CO-8WL típusú omnidirekcionális vízálló mikrofonkapszula garantálja – bizonyos keretek között. Az eszközök beszállítója az Eqaudio Hungary Kft., és 2 év garancia vonatkozik a termékekre. Ezeknél a kapszuláknál a mikrofon membránja előtti szitán a lyuk kis mérete és kialakítása elméletileg nem teszi lehetővé a folyadék bejutását, de a gyakorlati tapasztalat az, hogy a színészek közreműködése is szükséges ahhoz, hogy a vízbe ugráskor az erőteljes nyomás hatására ne tudjon bepréselődni és megállni a víz a kapszulában. Ha erre figyelnek a színészek – azaz ha befogják a kapszula végét medencébe ugráskor – akkor a víz alá merülés után a mikroportok tökéletesen szólnak. Persze, ha az előadás valamelyik jelentében komolyabb mechanikai sérülés éri a tokot, és magába az adóba kerül víz, akkor már csak a hangosítók gyors közreműködése segíthet, de szerencsére ez eddig csak egyszer fordult elő.

Összességében a technika ilyen mértékű alárendelése a művészeti elképzeléseknek nem kevés kockázatot és hibalehetőséget rejt, de a műszak bizonyítási kényszere és elhivatottsága kiváló műszaki megoldásokat eredményezhet, mint látjuk a Vígszínház esetében is. A *Pál utcai fiúk* produkció fantasztikus művészi élményére is kedvező hatással van, hogy kompromisszumok nélkül jöhetett létre az előadás...

ILLYÉS ÁKOS
főmérnök

► A megfürdetett Pásztorok